

## 1. Vrijwilligerswerk aan mensen met een verstandelijke of psychiatrische beperking



*Grenzen aan wederkerigheid*  
Door: Femmianne Bredewold

Ook mensen met een verstandelijke en psychiatrische beperking moeten vaker een beroep doen op vrijwilligers en mantelzorgers vanwege de hervormingen in de zorgsector. Femmianne Bredewold onderzocht of die hulp voor hen van de grond komt. Uit gesprekken met zo'n 100 mensen en een uitgebreide enquête blijkt dat het speciale groepen zijn die aandacht hebben voor mensen met een beperking en dat de balans tussen geven en ontvangen van belang is om contact te laten ontstaan en voortbestaan. In deze workshop denkt u na over het principe van geven en ontvangen aan de hand van uw eigen 'relaties' en 'contacten.' Wat betekent het om iets te geven of te ontvangen? In de workshop verkent u gezamenlijk wat het belang is van geven, ontvangen en balans in relaties. Femmianne schreef het proefschrift 'Lof der oppervlakkigheid' over contact tussen mensen met een verstandelijke of psychiatrische beperking en buurtbewoners. Momenteel is zij als postdoctoraal onderzoeker betrokken in het onderzoeksproject 'De Belofte van Nabijheid'.

## 2. Vrijwilligerswerk in een wijkonderneming, dichtbij mensen



*Door en voor elkaar, ondersteund door professionals*  
Door: Ton Vermeulen

[www.tonvermeulen.nl](http://www.tonvermeulen.nl)  
[https://twitter.com/ton\\_vermeulen](https://twitter.com/ton_vermeulen)

Ton Vermeulen is al ruim 20 jaar ondernemer en hij heeft veel praktijkervaring met maatschappelijk ondernemen en het opzetten van daarvoor noodzakelijke samenwerkingsverbanden. Als voorzitter van het HMO Huis voor Maatschappelijk Ondernemen in Eindhoven is hij tevens mede- initiatiefnemer van het OCWO: OndersteuningsCentrum voor WijkOndernemingen. In deze wijkondernemingen besturen wijkbewoners met elkaar hun onderneming, maar voor de moeilijke onderwerpen, zoals planning, ICT, financiering, continuïteit, contractvorming, krijgen de wijkbewoners hulp van OCWO-professionals. Op deze manier komt er weer meer sociale samenhang in de wijk, gaan de prijzen omlaag en gaat de kwaliteit omhoog. En de continuïteit is op die manier verzekerd. Om als vrijwilliger mee te willen werken is het natuurlijk belangrijk dat 'jouw' wijkonderneming nog actief is als je er later zelf een beroep op wilt doen. Op dit moment is Nederland in transitie. Veel vertrouwde dienstverlening verdwijnt, vooral in de sectoren waar zwaar bezuinigd wordt, zoals de zorg, cultuur, welzijn en overheid. Tijdens de workshop bespreken de deelnemers ook met elkaar de voor- en nadelen van zo'n wijkonderneming. Iedereen krijgt ook ruim de gelegenheid om eigen suggesties te doen en oplossingen aan te dragen. Zelfs komt de vraag aan de orde of en zo ja, wanneer je hier zelf mee zou willen starten, als vrijwilliger of als professional? Dit wordt dus vooral een creatieve sessie: lateraal denken, divergeren, netwerken. De details en oplossingen voor alle hobbels komen daarna wel.

## 3. Wat is vrijwilligerswerk waard?



Door: Anne Goossensen

De spanning tussen professionele en vrijwillige zorg stijgt. Door de participatiesamenleving en decentralisatie worden meer vrijwilligers gevraagd voor complexere taken. Professionals melden zich bedreigd te voelen in hun werkgelegenheid. Dit schetst de noodzaak voor het vinden van een passende theoretische lens om de waarde van vrijwilligerswerk te bepalen. In lopend onderzoek in twee praktijken, de palliatieve zorg en in penitentiaire inrichtingen, zien we een teneur om die waarde te bepalen volgens kaders en criteria afkomstig uit de professionele zorg of detentie. Dat heeft nadelen omdat er veelal in termen van interventie en effect gedacht wordt.

Het afgelopen jaar hebben we via theorie en empirisch werk gezocht naar passender concepten en talen die bijdragen aan de waardebeoordeling van vrijwilligerswerk. Dit kent een directe doorwerking in de positionering van vrijwilligers, in de formulering van kwaliteitscriteria voor hun bijdragen en zeker in het benoemen van voorwaarden om vrijwilligersbijdragen tot bloei te laten komen.

In de workshop presenteren we literatuuronderzoek en de uitkomsten van empirische verkenningen binnen de context van de palliatieve zorg, waar vrijwilligers van oudsher een belangrijke rol spelen. Zo voerden we een onderzoek uit naar wat vrijwilligers in de palliatieve zorg als waarde van hun inzet ervaren. Als reactie op een oproep bij VPTZ namen 130 vrijwilligers de moeite om een brief te schrijven. Hun verhalen bleken relevante ingangen te bieden voor het vinden van een passende theoretische wijze om hun praktijk te duiden. Ook dachten

75 vrijwilligers via een workshop en vragenlijst mee over het omgaan met existentiële eenzaamheid. Op basis van deze empirische bevindingen en de gevonden theoretische lenzen gaan we in gesprek over de passende rol, speelruimte en theoretische taal om de bijdrage van vrijwilligers op waarde te (kunnen) schatten, zeker ook binnen het huidige politieke klimaat.

#### 4. Workshop “Talentontwikkeling door vrijwilligerswerk”



Keulsekade 20  
3531 JK Utrecht  
T 030 294 7594  
F 030 294 0758  
Info@taaldoetmeer.nl  
www.taaldoetmeer.nl

*Hoe mooi is het dat je door een ander te helpen, zelf ook rijker en wijzer wordt!*

Door: Merlijn van Oortmerssen en Jessica Ayud Manzano

“Het is erg leuk en leerzaam om zoveel verschillende culturen te ontmoeten”  
vrijwilliger Sjouk

Vrijwilligerswerk stelt je in staat om nieuwe ervaringen op te doen en kennis en vaardigheden in de praktijk te brengen. Welke talenten heb je en wil je graag benutten? Welke vaardigheden zou je nog willen ontwikkelen? In deze workshop verkennen we welke vaardigheden kunnen worden ingezet binnen vrijwilligerswerk. Dit doen we onder andere door praktijkvoorbeelden van stichting Taal doet meer toe te passen. Bij Taal doet meer zijn zo'n 350 vrijwilligers per jaar actief. Ons werk levert alle betrokkenen wat op: cursisten leren de taal en de samenleving kennen, scholieren presteren beter op school en vrijwilligers verbreden hun blikveld, ontwikkelen hun coachingsvaardigheden en dragen bij aan begrip en samenhang binnen de Utrechtse samenleving. We kijken uit naar een leerzame en talentvolle workshop!

#### 5. Vrijwillige inzet bij sociaal geïsoleerde ouderen met multiproblematiek



*Ambities en mogelijkheden*

Door: Anja Machielse

Uitgangspunt van de Wmo is dat burgers hun problemen zoveel mogelijk zelf oplossen, al dan niet met behulp van hun eigen netwerk. In deze context wordt van sociale professionals verwacht dat ze informele vormen van ondersteuning mobiliseren en voorwaarden scheppen voor de inzet van vrijwilligers; ook bij de hulpverlening aan zeer kwetsbare burgers, zoals sociaal geïsoleerde ouderen met multiproblematiek. Professionals zijn echter zeer terughoudend met het inzetten van vrijwilligers voor deze doelgroep. Deze workshop biedt inzicht in de belemmeringen die beroepskrachten hierbij ervaren en in de voorwaarden waaronder ze vrijwilligers bij deze doelgroep willen inzetten.

In de workshop worden de bevindingen van twee onderzoeken gepresenteerd. Een onderzoek waarin buurtbewoners werden gestimuleerd om informele hulp te verlenen aan kwetsbare medebewoners, en een onderzoek waarin professionals van organisaties voor welzijn en maatschappelijke dienstverlening die zeer kwetsbare ouderen ondersteunen, samenwerken met vrijwilligers. Beide onderzoeken laten zien waarom professionals de inzet van informele vormen van hulp bij zeer kwetsbare ouderen complex vinden en hoe ze met deze complexiteit omgaan.

#### 6. Mogelijkheden en grenzen aan de vrijwilligerszorg in de ggz

Door: Anneke Bolle, belangenbehartiger cliënten ggz

Het bevorderen van informele zorg speelt een belangrijke rol in het bezuinigingsbeleid van de overheid. Bij vrijwilligersorganisaties is ruim aandacht voor de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers, voor de afstemming van de professionele zorg en de vrijwilligerszorg, alsook voor de noodzaak van extra ondersteuning van mantelzorgers. De inbreng van de cliëntenorganisaties bij de vormgeving van deze dienstverlening komt bij dit alles niet of nauwelijks aan de orde. Tegelijk zien we allerlei initiatieven ontstaan waarbij de ggz-cliënten hun ervaringsdeskundigheid kunnen ontwikkelen. Tot nu toe worden alleen de voordelen van de vrijwilligersinzet - die beslist van grote waarde is - genoemd. De grenzen eraan blijven nog onbesproken.

Cliëntenbelang Amsterdam heeft in 2014 twee workshops georganiseerd waaraan vertegenwoordigers van allerlei cliëntengroepen uit de brede Amsterdamse achterban hebben deelgenomen. Die achterban is positief over de inzet van vrijwilligers, maar ziet ook de valkuilen. Vanuit de beleidmakers komen te optimistische geluiden over het aanbod van vrijwilligers voor deze doelgroep. Als de zorg de vrijwilligers gaat aansturen, waar blijft dan het eigene van het vrijwilligerswerk, dat juist zo'n kostbaar goed is? Veel cliënten durven vanuit een afhankelijkheidspositie de door hen gevoelde behoeften en hun bezwaren niet te verwoorden. Hoe regelt men dat ze daartoe wel de gelegenheid krijgen? Hoe verloopt de screening van vrijwilligers? Is er aandacht voor veiligheid en misbruik? Hoe voorkomen we dat vrijwilligers de taal van de professionals gaan spreken en daarmee juist het eigene van hun inbreng voor een groot deel zullen verliezen? Worden ook de complexe hulpvragen aan vrijwilligers overgelaten? Tijdens deze workshop bespreken de deelnemers met elkaar de mogelijkheden en grenzen van de vrijwilligersinzet.